

CZU: 325.14

**POLITICA MIGRAȚIONISTĂ A UNIUNII EUROPENE ÎN CONTEXTUL
GLOBALIZĂRII**
**MIGRATION POLICY OF THE EUROPEAN UNION IN THE CONTEXT OF
GLOBALIZATION**

*FILIP Nolea, doctor în științe economice, conferențiar universitar,
Academia de Studii Economice a Moldovei, Chișinău*
*BRANAȘCO Natalia, doctor în științe economice,
Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți*

*FILIP Nolea, PhD,
Academy of Economic Studies of Moldova, Chisinau*
*BRANAȘCO Natalia, PhD,
Alecu Russo Balti State University*

Adnotare: *Un factor decisiv al hiperbolizării migrației este fenomenul de globalizare, ce se concretizează prin globalizarea piețelor muncii, ce contribuie la formarea unor „armate de migranți”. În articolul dat sunt cercetate principiile reformării politicii migraționiste a UE la etapa contemporană, problemele care au creat amenințări securității naționale ale țărilor comunității. Cauzele creșterii excesive ale fluxurilor migraționiste sunt acțiunile militare din Orientul Mijlociu. „Criza refugiaților” din anii 2014-2015 impune țărilor UE să revadă pozițiile politicii migraționiste de la multiculturalism la asigurarea propriei securități interne. Politica migraționistă are rădăcini în multidimensionalitatea domeniului migraționist, dar și a celui politic. În viziunea noastră, politica migraționistă este un proces de concordanță a intereselor statului în domeniul reglementării migrației cu interesele migranților, ale societății, ale elitelor economice și politice, ale partidelor și instituțiilor sociale.*

Annotation: *A decisive factor in the migration's hyperbolization is the phenomenon of globalization, which is reflected in the globalization of labor markets, which contributes to the formation of migrants. This article explores the principles of reforming the EU's migration policy at the contemporary stage, the problems that created threats to the national security of the countries of the community. Causes of excessive migration flows are the military operations in the Middle East. The "Refugee Crisis" from 2014-2015 requires EU countries to review the positions of migration policy from multiculturalism to assure their own internal security. Migration policy has its roots in the multidimensionality of the migration as well as the political one. In our view, migration policy is a process of reconciling state interests in the field of migration regulation with the interests of migrants, society, economic and political elites, social parties and institutions.*

Cuvinte-cheie: *globalizare, politica migraționistă comunitară a UE; criza migrației în Uniunea Europeană; identitate națională; solidaritatea flexibilă a țărilor UE.*

Keywords: *globalization, EU's migration policy; the crisis of migration in the European Union; national identity; the flexible solidarity of the EU countries.*

Introducere

Criza demografică din unele țări dezvoltate, migrația internațională și urbanizarea exercită un impact pregnant atât asupra aspectelor socioeconomice, cât și a celor etnoculturale ale societății, astfel încât migrația se plasează în prezent în centrul cercetărilor și reglementărilor guvernamentale. Un factor decisiv al hiperbolizării migrației este fenomenul de globalizare, ce se concretizează prin

globalizarea piețelor muncii, ce contribuie la formarea unor „armate de migranți”. Procesele de globalizare, combinate cu schimbările rapide în sistemele politice și economice globale, au contribuit la o intensificare bruscă a fluxurilor migratorii la nivel mondial și au condus la formarea unei situații absolut noi în migrația internațională, cele mai importante tendințe fiind o extindere fără precedent a volumului și geografiei migrației internaționale, ce poate fi definită drept globalizare a fluxurilor migratorii din lume (așa cum aproape toate țările sunt implicate, fiind determinate țări predominante de imigrație sau de emigrație); transformarea structurii fluxurilor migrației internaționale, caracterizată de schimbări calitative în fluxul de migrație (o cotă crescută de persoane cu nivel ridicat de educație, multe țări implementând programe speciale pentru persoanele care stau acolo cât mai mult timp posibil: SUA, Franța, Canada, Suedia); importanța determinantă a semnificației migrației economice, mai ales a migrației cu scop de muncă, dar și conturarea unor noi tipuri de migrații; o creștere constantă și „invincibilitatea” structurală a migrației ilegale (cu caracter pronunțat de muncă, care este avantajoasă în special pentru statul-gazdă, deoarece migranții plătesc impozite (cel puțin indirecte), în același timp nu beneficiază de asistență socială); creșterea amplitudinii și geografiei migrației forțate (mai ales din Africa și Asia, din cauza intensificării conflictelor armate din lume, a agravării relațiilor interetnice, 80% dintre refugiați evadează din țările în curs de dezvoltare, femeile și copiii creează presiune economică suplimentară pentru țara-gazdă, sporind cheltuielile bugetare destinate asistenței sociale); creșterea importanței migrației internaționale în dezvoltarea demografică a lumii moderne; caracterul dual al politicii moderne în domeniul migrației, caracterizată de înăsprirea politicilor și reglementărilor migraționiste față de emigrare și de definirea componentei de bază a politicii de imigrare.

Material și metodă

Suportul metodologic al investigațiilor a servit metoda dialectică în prisma elementelor fundamentale de cunoaștere – inducție, deducție, analiză, sinteză, documentarea, observarea, gruparea și altele. Drept suport al investigației au servit cadrul legal care reglementează domeniul în cauză, precum și concepțiile teoretice ale savanților autohtoni și străinii, de exemplu: Vimon P., Belaya V., Soros George, Nguyen Duc-Quang ș.a.

Rezultate și discuții

Actualmente lumea se confruntă cu cel mai mare număr de refugiați, solicitanți de azil, după cel de-al Doilea Război Mondial. Criza migraționistă cu care se confruntă în prezent Europa este o problemă globală, care conduce la dezintegrarea Uniunii Europene, un „aport” în acest sens fiind și drama „Brexit-ului”. Liderii țărilor din grupul celor mai industrializate șapte state G7 recunosc faptul, că „mișcările pe scară largă ale migranților și refugiaților reprezintă o provocare mondială care necesită un răspuns mondial” [1].

Conform datelor ONU, pe glob sunt circa 244 mln. migranți internaționali, care locuiesc în afara țărilor de reședință, dintre care 72 mln. revin Europei. Criza migrației din Europa a apărut la începutul anului 2015, când a avut loc o creștere enormă a fluxului de refugiați din țările Africii de Nord, Orientului Mijlociu și Asiei de Sud. Această migrație se deosebește nu numai după volum, dar și după cauză, din migrația economică transformându-se în politică. Conform informației Înalțului Comisariat al ONU pentru Refugiați (UNHCR), majoritatea acestor persoane constituie „refugiați care au nevoie de apărare și ajutor”. Prioritar, aceștia sunt migranții constrânși, care au părăsit regiunile deosebit de periculoase cu o situație politico-militară instabilă, inclusiv din Afganistan și Siria, unde are loc războiul civil, și Eritrea, țară cu un drastic regim dictatorial [8]. Conform datelor OECD referitoare la ponderea refugiaților după țările de proveniență (plecare) în prima jumătate a anului 2015 din Siria proveneau 14% de refugiați, din Afganistan – 11%, din Irak

– 10%, din Serbia, Cosovo – 14%, ceilalți refugiați fiind din Pakistan, Albania, Eritreea, Nigeria, Somalia și alte țări.

Conform datelor statistice ale UE, doar în anul 2015, 4,7 mln. persoane au imigrat în UE și 2,8 mln. au emigrat din UE. Circa 1,3 mln. de migranți, dintre care mulți din țările afectate de conflicte precum Siria și Irak, au cerut azil în UE. În mediu, 6000 persoane pe zi fugeau de războiul din Siria, din care peste o treime au primit azil în Germania [3]. Conform datelor Eurostat la data de 01.01.2016 populația UE constituia 510,3 mil persoane, iar la data de 01.01.2017 numărul a crescut la 511,8 mil, în același timp sporul natural înregistrat fiind egal cu zero, deoarece numărul de nașteri (5,1 mil) s-a egalat cu numărul de decese. Aceste date ne vorbesc despre faptul că diferența de 1,5 mil persoane este cauzată de intrarea noilor migranți în țările europene. Numărul de azilanți înregistrați oficial în țările UE s-a triplat în ultimii șapte ani, iar ritmul de creștere a urcat la 45% în anul trecut, conform datelor Eurostat [10].

Deja de doi ani problema migraționistă este pe agenda tuturor întâlnirilor de rang înalt din cadrul Uniunii Europene. Această problemă a generat contradicții între liderii europeni, determinând limitele până la care sunt pregătiți să colaboreze. Fenomenul migrației către Europa nu este unul nou, dar expandarea sa recentă a solicitat găsirea unor soluții la nivelul guvernelor europene. Problemele securității țărilor UE în urma actelor teroriste, asigurarea identității naționale și unității sociale devin prioritare în elaborarea politicii migraționiste comunitare. Migrația și securitatea națională se află într-o relație de interdependență, iar pentru a valorifica efectele pozitive și de a minimiza pe cele negative este primordial de a elabora o politică migraționistă adecvată situației create. În viziunea noastră, evaluarea adecvată a amenințărilor securității și formarea unei poziții active a statului, societății și individului, orientată spre diminuarea riscurilor, este una dintre politicile majore ale statului. Prin urmare, asigurarea securității naționale trebuie efectuată prin intermediul unei analize complexe, obiective și prin previziunea amenințărilor în toate domeniile, determinarea criteriilor securității naționale, elaborarea mecanismelor de securizare a individului, societății și statului. În condițiile actuale, este evident faptul că securitatea națională este un factor primordial al stabilității și dezvoltării. Astfel, corelația migrației *cu securitatea* este bilaterală, deoarece această problemă are două aspecte importante: securitatea comunităților antrenate în fluxul migraționist și securitatea persoanelor ce formează aceste fluxuri.

Până la semnarea Tratatului de la Maastricht și Tratatului de la Lisabona, fiecare țară-membră a UE avea propria experiență în relațiile cu migranții, reieșind din propriile interese naționale. Dar situația din anul 2015 nu permitea soluționarea problemei migrației în baza principiului sistemului european de azil (prima țară a UE, pe teritoriul căreia a intrat migrantul, este obligată să examineze solicitarea de azil). În realitate, multe țări din UE unilateral și-au închis granițele, astfel, afectând solidaritatea țărilor din Zona Schengen.

Potrivit Organizației Internaționale pentru Migrațiune (OIM), au fost afectate excesiv Italia, Grecia, Cipru și Spania de către migranții și refugiații sosiți în Europa pe mare. Criza migrației impune soluționarea colectivă, restabilirea solidarității din interiorul UE. În prima jumătate a anului 2015 Germania a primit 31% de refugiați, SUA – 11%, Turcia – 9%, Marea Britanie – 3%, Elveția – 5%, Franța – 6%, Italia – 6%, Austria – 4%, Ungaria – 13%, celelalte țări OECD – 11%.

Criza migraționistă actuală a produs un șir de consecințe negative pentru țările UE, principalele din care sunt: suprasaturarea cu refugiați și imigranți, destabilizarea securității sociale, creșterea amenințărilor teroriste, sporirea ponderii economiei tenebre în UE, dependența de cerințele Turciei pentru reținerea fluxului crescând de refugiați, schimbarea identității europene, criza migrației pune în pericol Zona Schengen [9].

Președintele Consiliului Europei, Donald Tusk, a cerut sprijinul țărilor G7 „ca acestea să se angajeze să-și mărească ajutorul global pentru a satisface necesitățile imediate și pe termen lung ale

refugiaților și ale țărilor care le acordă adăpost” [3]. Comunitatea internațională trebuie să recunoască faptul că Turcia, Liban și Iordania vin în ajutor refugiaților, furnizându-le în realitate o asistență globală. G7 ar trebui să încurajeze instituțiile financiare internaționale și alți donatori să-și sporească ajutorul.

În același timp, tema migrației și a politicii migraționiste rămâne la fel de actuală, în jurul ei nu încetează discursurile politice. Pierre Vimont, în articolul „Migrația în Europa: depășirea crizei de solidaritate”, afirmă că țările UE sunt nevoite să-și unească eforturile acolo unde, de obicei, acționau pe cont propriu; ele sunt nevoite să elaboreze o *politică comunitară unică*, bazată pe solidaritate” [5].

În anul 2015, în urma declanșării situației migraționiste excepționale, țările comunității europene, pentru prima dată în istoria lor au fost nevoite să-și unească eforturile pentru soluționarea urgentă a problemei. În același timp, între acestea continuă să persiste divergențe politice semnificative, în mare măsură acestea se reduc la refuzul multor țări de a accepta un număr proporțional de migranți, subminând, astfel, principiul unității europene și amenințând cu dezbinare. De exemplu, Slovacia, fostă țară comunistă din Europa Centrală, cu 5,5 mil de locuitori, a depus o plângere la Curtea Europeană de Justiție (CEJ) împotriva cotelor obligatorii de migranți adoptate de UE.

Uniunea Europeană simte necesitatea de o politică migraționistă integră și realistă, bazată pe unitatea țărilor și solidaritatea acestora. Pentru elaborarea unei astfel de politici, țările UE sunt nevoite să soluționeze un șir de probleme atât cu caracter obligatoriu, cât și cu caracter de recomandare, precum schema de repartiție a migranților pe țări, acceptarea acestora pe termen scurt sau permanent, limitarea libertății circulației forței de muncă.

În februarie-martie 2016, Consiliul Europei a adoptat un set de măsuri pentru depășirea crizei. A fost închis itinerarul migraționist balcanic, intensificat controlul la granițele externe ale UE și încheiate acorduri cu Turcia, care rămâne țară de tranzit pentru majoritatea refugiaților din Orientul Mijlociu și din Africa. Datorită acestor măsuri, europenii au devenit stăpâni pe situație, iar fluxul migranților a scăzut semnificativ. Depășind incertitudinea și nesiguranța, UE a reușit să stopeze dezvoltarea crizei migrației. A fost restabilit în mare măsură controlul asupra frontierelor, asigurată diminuarea numărului migranților. De la începutul crizei, UE a alocat mai mult de 10 mlrd de euro pentru a soluționa această problemă, oferind ajutor umanitar atât imigranților din spațiul comunitar, cât și celor găzduiți de Turcia, Liban, Iordania și Irak, contribuind astfel la salvarea a câtorva milioane de persoane.

Însă, principalele probleme au rămas nesoluționate, deoarece persistă haosul din Orientul Mijlociu și continuă migrația legată de problemele economice din Africa. Politica migraționistă astăzi se reduce doar la unele măsuri pe termen scurt.

Reieșind din cele expuse, politica migraționistă a UE până în prezent nu s-a constituit definitiv. În viziunea diplomatului francez Pierre Vimont, pentru a răspunde la provocările migrației, UE trebuie să depășească două contradicții: 1) a convinge toate țările să acționeze în comun acord, în domeniul în care fiecare își apără propriile interese; 2) a avea încredere în viabilitatea UE contrar modei politice care cere o atârnare sceptică față de Bruxelles. Pentru a depăși aceste contradicții, țările europene au nevoie de solidaritate flexibilă atât în atingerea intereselor comune, cât și a fiecărei țări în parte. Solidaritatea flexibilă este cea mai bună cale de a susține ideea unui destin comun și de a diminua riscul scindării Europei [5].

Deciziile ce țin de soluționarea crizei migraționiste au fost formulate de către Consiliul Europei în februarie-martie 2016:

1. Țărilor ce au primit principalul flux migrațional, în particular Grecia, UE le-a acordat susținere financiară, ceea ce facilitează acordarea ajutorului material refugiaților, respectarea procedurilor de control frontalier și acordarea azilului conform regulilor UE;
2. Au fost acordate surse financiare suplimentare serviciilor de profil; Frontex, EASO; au fost create agenții de pază a frontierelor externe maritime;
3. UE a încheiat un acord cu Turcia, care stipulează drepturile și obligațiunile părților în legătură cu fluxul masiv de migranți care se deplasează prin Turcia spre Europa, în schimb Turcia va obține 6 mlrd de euro, regim liberalizat de vize, și reînnoirea parteneriatului strategic cu Ancara.

Concluzii

Este necesar de-a remarca, că dacă comparăm factorii economici și politici ai procesului migraționist, vom observa un paradox: pe de o parte, migranții extind posibilitățile pieței muncii a statelor europene, dar în același timp, ei agravează situația pe această piață, prin surplusul de ofertă de forță de muncă. O sarcină suplimentară asupra bugetelor țărilor UE au devenit ajutoarele sociale, achitate atât migranților de muncă, cât și refugiaților. Și invers, în aspect politic fluxurile migraționiste intensive devin o provocare pentru stabilitatea europeană, prezentând o amenințare fermă a securității naționale. Practica a demonstrat, că guvernele europene, de regulă, modifică calitatea politicii migraționiste doar în situația unor abateri decisive. Să presupunem, că situația anilor 2014-2015, care a scos migrația pe prim plan în ordinea de zi, va deveni decisivă în reevaluarea priorităților țărilor europene. Strategiile țărilor UE pentru depășirea situației de criză nu pot fi calificate ca exhaustive: invers, ele au nevoie de schimbări structurale serioase, ce reflectă realitățile actuale. Este important de menționat și faptul că țările UE au schimbat, în grabă, politica migraționistă a „ușilor deschise” cu politica „ușilor semiînchise”, delimitând imigranții în baza veniturilor și competențelor, ceea ce diminuează potențialul imigranților de muncă. Cu toate acestea, este imposibil de aplicat același tratament pentru refugiați, ce aduce în impas conducerea țărilor UE și puterilor migraționiste.

Criza refugiaților devine o provocare și pentru Republica Moldova. Cei mai mulți refugiați, care au cerut azil în Republica Moldova, sunt ucraineni, urmași de sirieni. Cu toate că țara noastră, în mare măsură, este o țară de tranzit pentru imigranți și mai puțin o țară-gazdă pentru refugiați. Aflându-se la hotarul Uniunii Europene, Republica Moldova trebuie să-și revizuiască politicile pentru refugiați și să impună reguli și norme clare în conformitate cu principiile europene în acest domeniu. Sintetizând rezultatele studiului efectuat asupra politicii migraționiste, accentuăm faptul că la elaborarea ei trebuie să stea principiul abordării complexe de reglementare a unui spectru larg de relații economice, sociale și politice generate de migrație și care asigură stabilitatea dezvoltării țărilor de destinație și de origine ale migranților.

Bibliografie

1. G7: Migranții, „o provocare mondială”, iar creșterea economiei, „o prioritate urgentă”. www.agerpres.ro/externe/2016/05/26ue
2. Trends in internațional migration: Sopemi Edition. OECD, 2005. 388 p.
3. UE cere ajutorul G7 pentru rezolvarea crizei migrației. www.agerpres.ro/externe/2016/05/26ue
4. Белая В. Миграционный кризис в ЕС: проблемы и последствия. <http://fismo.kubsu.ru/2017/04/23/belaja-v.v.-migracionnyjj-krizis-v-es.html>
5. Вимон П. Миграция в Европе: преодоление кризиса солидарности. www.migrecment.net/2017/02/

6. Волосенкова Е., Кабаченко Е. Миграционная политика. Управление миграционными процессами. В: Методология и методы изучения миграционных процессов. Москва: ЮНИТИ, 2007. с. 213-236.
7. Ерёмина Н. От политики «открытых дверей» до миграционного кризиса. Сравнительная политика. [http://dx.doi.org/10.18611/2221-3279-2016-7-4-\(25\)-36-61](http://dx.doi.org/10.18611/2221-3279-2016-7-4-(25)-36-61)
8. НГУЭН, Д. Миграция и беженцы в Европе: цифры и факты. Disponibil: <http://www.swissinfo.ch/>
9. Сорос Дж. Это последний шанс Европы исправить свою миграционную политику. Disponibil: <http://inopressa.ru/article/20jul2016/foreignpolicy/soros.html>
10. http://dx.doi.org/10.18611/2221-3279-2016_7_4
11. <https://ro.wikipedia.org/wiki/>